

Öğrencilerin Okul Başarılarını Etkileyen Bazı Temel Değişkenler

Adem Yüksel¹, Süleyman Kaya², Çağatay Düzgün³, Erhan Tokses⁴

DOI 10.5281/zenodo.7575787

Özet

Araştırmanın amacı, zorunlu eğitim süreçlerinde öğrenim gören öğrencilerin öğrenme süreçlerindeki başarılarını olumsuz etkileyen değişkenleri incelemektir. Çalışma grubu 2021-2022 eğitim öğretim yılında, Kars ilinin merkezinde bir devlet okulunda eğitim gören ortaokul öğrencileri arasından belirlenen 46 öğrenciden oluşmaktadır. Çalışma betimsel araştırma olarak gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen anket kullanılmıştır. Anket yoluyla elde edilen veriler içerik analizi ile değerlendirilmiştir. Veriler analiz edilirken öğrenci, aile ve öğrenme ortamı kaynaklı olmak üzere üç başlığa yönelik içerik analizi yapılmıştır. Çalışmada aile desteğinin, öğrenme ortamının ve öğretmen-öğrenci ilişkilerinin okul başarısı üzerinde etkili olduğu bulgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: okul başarısı, öğrenme, başarıyı etkileyen olumsuz değişkenler

Some Basic Variables that Affect Students' School Success

Abstract

The aim of the study is to examine the variables that negatively affect the success of students studying in compulsory education processes in learning processes. The study group consists of 46 students who were selected from among secondary school students studying in a public school in the center of Kars province in the 2021-2022 academic year. The study was conducted as a descriptive research. The questionnaire developed by the researchers was used as a data collection tool. The data obtained through the questionnaire were evaluated by content analysis. While analyzing the data, content analysis was conducted under three headings: student, family and learning environment. In the study, it was found that family support, learning environment and teacher-student relationships were effective on school success.

Keywords: school achievement, learning. Negative variables affecting achievements.

¹ Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, adanamagotv@gmail.com, 0000-0002-1214-2722

² Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, suleymankaya63@hotmail.com, 0000-0001-7724-1206

³ Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, cduzgun01@hotmail.com, 0000-0003-1898-379X

⁴ Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, urnnathamza@gmail.com, 0000-0001-7072-810X

Giriş

Bir ülkenin başarısını, geleceğini ve kalkınmasını belirleyen en değerli kaynak insandır. İnsanın bu güce dönüşümü ise öğrenme ile başlar ve öğrenmenin en büyük parçasını oluşturan kurum ise eğitim hayatımızın geçtiği okullardır. Birey hayatını idame ederken üretmeye, düşünmeye, problem çözmeye, öğrenmeye ve öğretmeye ihtiyaç duyar. Bütün bu süreçlerde ise nitelikli bir dönüşüm yaşanır. Bireyin hayatında gerçekleşen öğrenme dönüşümünün başarılı kabul edilebilmesi için bireyi, öğrenme süreçlerini, öğrenmeyi etkileyen faktörleri bilmek şarttır. Başarı genel ifade ile belirli bir hedefe ve istenilen sonuca ulaşmayı kapsarken okul başarısı ise hedeflenen davranışların gelişmesi, ders notlarının yüksek olması, okula devamda istikrar gösterilmesi, öğretmenin takdirinin kazanılması gibi daha somut kavramların sergilenmesidir (Sarier, 2016: 1-2).

İnsan doğduğu andan itibaren öğrenme başlar ve bu süreç ölüme kadar devam eder. Bu öğrenme ihtiyacı, insanın dünyaya ayak basması, çevreyi keşfetmesi, çevresiyle iletişime geçmesiyle ortaya çıkar ve bu ihtiyacını giderme mücadelesi başlar. Wilson 'a (1996) göre bireyin öğrenme ihtiyacını karşıladığı ortamda oluşan olaylar ve geçmişinde yer alan olgular geleceğe yönelik beklentilerine şekillendirir (Lorsbach & Jinks, 1999). Bu varsayım ile kişinin geçmişinde yaşadığı olaylar ve deneyimleri yeni ortamlardaki etkileri araştırma süreçlerini doğrudan etkileyecektir. Eğitim üzerine yapılan araştırmalarda da sınıf ortamında öğrenme koşullarının geleneksel metotlar üzerine kurgulandığı görülmüştür. Yine bu araştırmalar kapsamında öğrencinin pasif konumda yer aldığı geleneksel metotların değişime mecbur olduğu ve öğrenmeyi geciktiren, zorlaştıran dinamiklere yer verilmemesine veya geliştirilmesine kanaat getirilmiştir (Perkins, 1996). Geleneksel metotlarda var olan programa harfiyen uyma, öğrenme süreçlerinin standart olduğu ve becerilerin bu kurullarla gelişeceği yaklaşımı mevcuttur (Engin ve Özen, 2009: 126).

Başarı kavramı kişiye göre değişen bir olgu olup belirli bir hedefe istenilen bir biçimde, bireyin zamanını ve enerjisini kullanarak ulaşmasını ifade eder. Hayat başarısı ile birbirinden ayrı düşünülmemen okul başarısı bazı toplumlar tarafından insan değeri ile denk görülmektedir. Bu derece önem atfedilen okul başarısı kavramı kişilerin hayatlarını, karakterlerini, psikolojik iyilik halini, özgüvenlerini ve sosyal ilişkilerini de etkilemektedir. Bütün bu bileşenlerle öğrencinin okul başarısını da etkileyen birçok dış ve iç faktör vardır. İç faktör olarak öğrencinin

herhangi bir ders veya alana ilgisi, okul veya derslere olan yaklaşımı nedeniyle oluşan motivasyonu, ailenin başarıya ilişkin yaklaşımı ile öğrencide oluşan bakış açısı, kişinin yetenek veya çabası gibi dinamiklerdir. Dış faktör olarak değerlendirilebilecek etmenler ise okulun veya ailenin sunduğu koşullar, bireyin okul veya derslerle ilgili kaynaklara erişim imkanları, öğretmen ve okulun öğrenci ile iletişimi ve eğitime olan yaklaşımı gibi nedenlerdir. Bu etkenlerin her biri tek başına yeterli olmayıp bütünsel erişim ve değerlendirme mecburiyeti vardır. Aynı zamanda başarıya ulaştıran faktörlerin araştırılmasında başarısızlığın nedenlerinin değerlendirmesi de doğru bir yöntem olacaktır (Tatlıoğlu ve Korkmaz, 2015: 95-96).

Öğrencilerin, eğitim hayatlarının sonunda olmayı istedikleri meslek bu süreçteki başarılarına büyük ölçüde bağlıdır. Okulda edinilen bilgiler, öğrenilen deneyimler, girilen sınavlar ve okula devam durumları öğrencinin başarı durumunu göstermektedir. Bu başarı akademik olarak gösterilen performansla, belirlenen üstünlüğe ve somut verilere göre saptanmaktadır. Akademik olarak üstünlük sağlanmasına destek veren ve bilişsel gelişimi kazandıran okul, eğitim sürecinde alınan sınav sonuçlarının yüksek olması başarıyı, düşük olması başarısızlığı ifade eder. Okul sınav sonuçlarının yüksek veya düşük olmasının fizyolojik, psikolojik ve çevresel durum ve koşullarla bağlantılı olduğunu ve bu değişkenlerin bireylere göre de farklılık gösterdiği tespit edilmiştir (Keskin ve Yapıcı, 2011: 190).

Her bireyde fizyolojik, genetik ve psikolojik özellikler farklılık göstermekte ve uyarıcılara farklı tepkiler geliştirmektedir. Buna bağlı olarak akademik ve okul başarısının araştırılmasında kişilerin zekâ, yetenek, alışkanlık, sorumluluk duygusu, kişilik özellikleri de etkilemektedir. Aynı zamanda kişinin psikolojik iyilik hali, duygu durumu, ergenlik nedeniyle duygusal ve fiziksel değişimlere göre başarı durumu da değişkenlik gösterebilmektedir. Bazı duygusal ve fiziksel değişimler kişide hassasiyet ve kırılabilirlik oluşturarak olumsuz duyguların oluşumuna neden olabilir veya başarı odaklı yaklaşımlar kişide yıkıcı duygu ve davranışları ortaya çıkarabilir. Bu süreçlerin doğru yönetilmesi ve yönlendirilmesi, bireyin duygusal ve fiziksel gelişimi takip edilerek gereken destek sağlanırsa bu değişkenlerin okul başarısına olan etkisi azaltılır veya motivasyon kaynağına çevrilebilir (Döş, 2011: 73).

Öğrenmeyi etkileyen değişkenler üzerine uzman eğitimciler tarafından yapılan araştırmalar sonucunda güdü, gereksinim, dürtü, gerilim, güç gibi

birçok faktör tespit edilmiştir. Birbirinden ayrılması zor olan bu kavramlar birbirinin tamamlayıcısı veya kaynağı olarak karşımıza çıkar. Örneğin gereksinim fizyolojik bir güçle dürtüye dönüşür ve kişinin bir davranışa yönelme isteği de psikolojik bir kavram olan güdü olarak tanımlanır. Güdünün etkileşimi ise davranışı ortaya çıkar ve öğrenme meydana gelir. Öğrenme eylemi deneyim kazanımı ile kalıcı davranış geliştirmeye dönüşür (Engin ve Özen, 2009: 127). Öğrenme sürecini fiziksel, psikolojik ve çevresel birçok faktör etkilemektedir ancak bu çalışmada temel öğeler üzerinde durulacaktır. Öğrenme başarısını etkileyen temel faktörler aşağıda özetlenmektedir.

Aile

Çocuğun dünyaya gelmesi ile bütün bakım ve özen sorumluluğunu taşıyan ailenin, kültürü, eğitim durumu, çocuğa karşı tutum ve davranışları, sahip olduğu değerler, çocukla ilgilenme düzeyleri çocuğun öğrenme motivasyonunu ve okul başarısını önemli ölçüde etkilemektedir. Ailedeki sosyo-ekonomik-kültürel yapı çocuğun hayattaki başarısını büyük ölçüde belirlemektedir. Bu konuya ilişkin Girard'ın yaptığı araştırmayı yorumlayan Lobrot; hayattaki en başarılı insanların ordu çalışanı, profesör ve hâkim çocukları olduğunu ancak bunun nedeninin maddi yeterlilik olmadığı sosyal açıdan çocuğa karşı saygı gösterilmesi olduğunu belirtmiştir (Akbaba, 2004: 10). Anne ve babanın çocuğa karşı baskıcı ve cezalandırıcı davranışları çocukta kaygı ve gerilime neden olacağı için başarıyı olumsuz etkileyen nedenler diyebiliriz. Aynı zamanda ebeveynlerin çocuğun eğitim süreçlerine aktif katılımı ve desteği, evde destekleyici aktiviteler yapılması, okulla işbirliği yapması öğrenme başarısını artıracak ve kalıcı öğrenmeyi sağlayacaktır (Temel, 2001). Biyolojik gelişim fiziksel bir olgu olup psikomotor davranışların gerçekleştirilmesi sürecinde belirli bir düzeyde olması ve olgunlaşma beklenmektedir (Senemoğlu, 2005: 3). Öğrenmenin iyi ve yeterli düzeyde gerçekleşebilmesi için yaş ve zekanın belirli olgunlukta olması yalnız başına yeterli değildir. Aynı zamanda bireyin zihinsel gelişmişlik düzeyinin de fizyolojik gelişimi ile orantılı olması gerekir. Zihinsel gelişimin geri kalması veya zekâ düzeyinde belirli olgunluğun sağlanmaması davranış ve öğrenme kapasitesinde olumsuz sonuçlar doğurabilir (Bacanlı, 2005: 151). Zihinsel olgunluk bireye yeni bilgileri edinmek için yetkinlik ve motivasyon sağlarken karmaşık süreçleri algılama ve koordinasyonunu sağlama noktasında yetkinlik kazandırır (Senemoğlu, 2005: 4).

Psikolojik Faktörler

Biyolojik gelişim fiziksel bir olgu olup psikomotor davranışların gerçekleştirilmesi sürecinde belirli bir düzeyde olması ve olgunlaşma beklenmektedir (Senemoğlu, 2005: 3). Öğrenmenin iyi ve yeterli düzeyde gerçekleşebilmesi için yaş ve zekanın belirli olgunlukta olması yalnız başına yeterli değildir. Aynı zamanda bireyin zihinsel gelişmişlik düzeyinin de fizyolojik gelişimi ile orantılı olması gerekir. Zihinsel gelişimin geri kalması veya zekâ düzeyinde belirli olgunluğun sağlanmaması davranış ve öğrenme kapasitesinde olumsuz sonuçlar doğurabilir (Bacanlı, 2005: 151). Zihinsel olgunluk bireye yeni bilgileri edinmek için yetkinlik ve motivasyon sağlarken karmaşık süreçleri algılama ve koordinasyonunu sağlama noktasında yetkinlik kazandırır (Senemoğlu, 2005: 4). Psikolojik bir durum olarak hayatımızda varlığını gösteren kaygı ve korku duyguları orta düzeyde öğrenmeyi kolaylaştırıp motivasyon sağlarken çok yüksek düzeyde olması aşırı heyecan ve paniğe neden olarak isteksizlik ve tembellik sonuçlarını doğurabilir (Bacanlı, 2005, s.150).

Fiziksel Ortam

Verimli bir öğrenme süreci için aile, psikolojik etmenler ve öğrencinin fizyolojisinin yanı sıra öğrenmenin sağlandığı fiziki koşulların da dikkate alınması gerekir. Öğrenmenin sağlandığı materyaller, sınıfın sıcaklığı, oturma düzeni, öğrenci sayısı, sınıfın temizliği, ortam aydınlık düzeyi, aydınlatma araçları gibi bütün fiziki koşulların ideal ölçüde sağlanması gerekmektedir. Öğrenci sayısının az olan sınıflarda öğretmen, öğrenci ile daha çok ilgilenerek öğrenciyi daha iyi tanıma imkanına sahip olur ve bu sayede öğrencilerin öğrenme süreçlerine hâkim olur. Yine sınıfın oturma düzeninde öğrencilerin fiziksel özellikleri göz önüne alınarak yerleştirme yapılmalıdır. Öğrencilerin dersi dinleme ve öğretmenin anlattığı konudan kopmaması için önemli iki unsur sınıf sıcaklığı ve aydınlatmasıdır. Sıcaklığın fazla olması uyku getirebilir ve odaklanmayı düşürebilir. Aydınlatmanın doğru ışıklandırma ile yapılmaması sınıf tahtasının parlamasını veya odaklanmayı zorlaştıracak başkaca etkenlerin ortaya çıkmasına neden olabilir. Ders saatleri içerisinde odaklanma sorunu olması veya öğretmenle iletişim sorunları olması öğrenme süreçlerini olumsuz etkileyecektir (Engin ve Özen, 2009: 131).

Öğrencinin Fizyolojik Durumu

Öğrenme, beş duyu organımız aracılığı ile gerçekleştirdiğimiz bir olgudur ve dış dünyaya bedenimizden açılan bu pencerelerden aldığımız bilginin bedenimize girişi ile meydana gelir. Bedenimiz için bilginin kaynağı olarak nitelendirebileceğimiz beş duyumuzun sağlıklı ve tam çalışıyor olması öğrenmenin ve bilginin kolay kazanımını sağlar (Senemoğlu, 2005 :15-60). Zihnin algısı beş duyu organı ile işlevsellik kazansa da görme ve duyma eylemleri diğer duyularımıza göre daha fazla önem teşkil eder ve uyarıların daha güçlü olması öğrenme sürecine de büyük katkı sağlamaktadır (Binbaşıoğlu, 1996: 10).

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırma ortaokul düzeyinde gerçekleştirilen eğitim ve öğretim faaliyetlerinde öğrenmeyi zorlaştıran ve olumsuz etkileyen bazı değişkenlerin tespit edilmesi amacıyla yapılmıştır. Öğrenmenin daha kalıcı olabilmesi için destekleyici unsurlar olduğu kadar ortadan kaldırılması ve etkisinin en aza indirilmesi gereken unsurlar bulunmaktadır. Öğrenciler tarafından olumsuz olarak algılanan faktörlerin öğrenilmesi eğitim- öğretim faaliyetlerinin önündeki engellerin farkında olmayı ve dolayısıyla bu faktörlere karşı önlem almayı kolaylaştıracaktır. Bu çalışma öğrenmeyi zorlaştıran faktörlerin fark edilmesi ve böylece eğitim- öğretim faaliyetlerinin etkililiğini artıracak düzenlemelere kaynak sağlaması açısından oldukça önemlidir.

Yöntem

Araştırmanın Deseni

Eğitim kurumlarının ve akademik başarının bireyin hayatına yön vermesindeki rolü ve öneminin artmasıyla bu konulardaki araştırmalar da artış göstermiştir. Bu konudaki doğru verilerin toplanması ve verimli sonuçlar elde edilmesi geçmiş araştırmaların rehber kabul edilmesi ve sonuçların veri kabul edilmesidir. Bu çalışmada önceki literatür araştırmalarını ve yapılmış olan anket çalışmasını birlikte değerlendirerek betimsel araştırma deseni ile nicel verileri birleştirerek bir yargıya ulaşmayı hedeflemiştir.

Betimleyici araştırmalarda amaç, geniş bir örnekleme ilişkin genel bir değerlendirme yapmak olabileceği gibi bir konuyu derinlemesine

incelemek de olabilmektedir. Araştırmanın amacına yönelik olarak nitel ya da nicel yöntemler kullanılabilir. Ayrıca araştırmanın amacına göre hem nicel hem nitel yöntemler tek bir araştırmada kullanılabilir. Veri toplama aracı olarak anket yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Hangi tekniklerin kullanılacağı, araştırmanın özgün amacına bağlıdır.

Çalışma Grubu

2021-2022 eğitim öğretim yılında, Kars ilinin merkezinde bir devlet ortaokulunda eğitim gören öğrenciler arasından belirlenen 22'si kız (52,2) ve 24'ü erkek (57,8) olmak üzere 46 öğrenciden oluşmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Daha önce örneklem grupla gerçekleştirilmiş olan anket çalışmasının sonuçlarından yola çıkılarak uzman görüşleri ve değerlendirilmelerinden faydalanılmıştır. 13 maddeden yapılmış olan anket üç seçeneqli olup yüzdellik oranlarla değerlendirilmiştir. Seçenekler; "Ara sıra", "Her zaman" ve "Hiçbir zaman" olarak sunulmuştur. Çalışmada öğretmen, aile ve okul kaynaklı sorunların sınıflandırıldığı değerlendirmeler daha önce bu konuda yapılan araştırmaların değerlendirme ve analizlerin rehberliği ile ilerletilmiştir (Engin & Özen, 2009: 133).

Verilerin Toplanması

Verilerin toplanabilmesi için öncelikle araştırmacılar tarafından amaca uygun anket geliştirilmiştir. Daha sonra Milli Eğitim Bakanlığı Kars İl Milli Eğitim Müdürlüğü Araştırma Geliştirme Birimi'nden belirlenen okuldan veri toplamak için gerekli resmi izin alınmıştır. Uygulama yüz yüze gerçekleşmiştir. Ankete katılım sağlayan öğrenciler objektif olarak yanıt verdikleri ve özgür iradeleri ile katılım sağladıkları varsayılmıştır.

Verilerin Analizi

Ankete dayalı bilgi toplama yöntemi ile veri analizinin yapıldığı bu çalışma da verilen yanıtların değerlendirmesi sonucunda öğrenmeyi etkileyen etmenlerin olumsuzluklarını ortadan kaldırmak hedefiyle soru yöneltilerek çıkarım gerçekleştirilmiştir. Veriler analiz edilirken içerik analizi yönteminden yararlanılmıştır. Uygulanan ankette öğrenci, aile ve öğrenme ortamına ilişkin algılanan sorunlara yönelik soru kalıpları

geliştirilmiştir. Böylece öğrencilerin okul başarılarını etkileyen değişkenlere yönelik derinlemesine bir inceleme sağlanmıştır.

Bulgular

Aşağıda okul başarısını etkileyen değişkenlerin tespit edilmesi için gerçekleştirilen anket ve sonuçları yer almaktadır. Öncelikle objektif yorum ve değerlendirme yapabilmek için cinsiyet dağılımı gibi demografik veriler ölçülmüştür.

Tablo 1. Öğrencilerin cinsiyetlerine ilişkin bulgular

	f	%
Kız	22	52,2
Erkek	24	47,8
Toplam	46	100,0

Anket çalışmasına katılan öğrencilerin cinsiyet dağılımı yukarıdaki Tablo 1’de görüleceği üzere; kız öğrenciler % 52.2 oranında ve oğlan öğrenciler ise % 47.8 oranındadır ve dağılım oranı birbirlerine denk kabul edilmektedir.

Tablo 2. Ailelerin veli toplantılarına katılım durumuna ilişkin bulgular

Annem ya da babam veli toplantılarıma katılır.	f	%
Ara sıra	8	17,4
Hiçbir zaman	0	0
Her zaman	38	82,6
Toplam	46	100,0

Yukarıda anket çalışmasında yer alan sorular ve tablo halinde verilen cevapların oranları gösterilmektedir. Tablo 2’ de ailelerin okulla iş birliğini değerlendirmek amacıyla veli toplantılarına katılım süreçleri sorulmuştur. Son dönemde oldukça önemli bir konu haline gelmiş olan okul aile birliği süreçleri başarı süreçlerini de etkileyen ve sadece ailenin sorumlu olmadığı okul yönetimi ve öğretmenlerinde kolektif çalışması ile çözümünü gereken bir meseledir.

Tablo 3. Öğrencilerin anlatılanı anlama düzeyine ilişkin bulgular

Öğretmenimin anlattıklarını anlayabiliyorum.	f	%
Ara sıra	2	4,3
Hiçbir zaman	1	2,2
Her zaman	43	93,5
Toplam	46	100,0

Öğretmenin öğretme yetkisini tespit etmek amacıyla anlatılanların anlaşılması üzerine sorulan soruya ilişkin bulgular Tablo 3’de verilmiştir. Genel oranda olumlu yanıt alınmış ancak hiçbir koşulda anlaşılma hali düşük oranda olsa üzerine durulması gereken bir husus olduğu görülmektedir.

Tablo 4. Ödev konusunda alınan desteğe ilişkin bulgular

Ödevlerimi yaparken annem ya da babam yardım eder.	f	%
Ara sıra	34	73,9
Hiçbir zaman	4	8,7
Her zaman	8	17,4
Toplam	46	100,0

Öğrenme süreçlerinde ebeveynlerden alınan desteği ölçmek adına sorulan soruya ilişkin bulgular Tablo 4’de verilmiştir. Ödev konusunda alınan desteğe ilişkin % 8,7 oranında hiç destek almayan grup dezavantajlı olarak değerlendirilebilir. % 17,4 oranı her zaman destek alırken yüksek bir oranda % 73,9 ara sıra destek aldığını belirtmiştir. Her zaman destek almanın sağlıklı bir süreç olmadığı değerlendirmesini yaparsak öğretmenlerin velilerle iletişim kurarak öğrenciye destek verilmesi gereken süreçler hakkında rehberlik ihtiyacı olduğu yorumu yapılabilir.

Tablo 5. Okulun ısınma durumuna ilişkin bulgular

Okulumuz iyi ısınmıyor.	f	%
Ara sıra	32	69,6
Hiçbir zaman	7	15,2
Her zaman	7	15,2
Toplam	46	100,0

Tablo 5’e göre % 32 oranında ısınma problemi olduğu ve mutlaka önlem alınması gerektiği yorumu yapılabilir. Bu beyanların çelişkili olması okul

yönetimindeki ilkelere aykırı olup bu hususa ilişkinde mutlaka önlem alınması gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Tablo 6. Eğitim ortamının gürültülü olma durumuna ilişkin bulgular

Okulumuz çok gürültülüdür.	f	%
Ara sıra	22	47,8
Hiçbir zaman	3	6,5
Her zaman	21	45,7
Toplam	46	100,0

Tablo 6' da fiziki koşullara ilişkin soru yöneltilmiş ve okulun % 6,5 oranı hiç gürültü olmadığını belirtirken % 45,7 oranı her zaman gürültü olduğunu belirtmiştir.

Tablo 7. Eğitim materyaline erişime ilişkin bulgular

Defter, kalem gibi bütün ders araç-gereçlerimi ailem zamanında alır.	f	%
Ara sıra	4	8,7
Hiçbir zaman	0	0
Her zaman	42	91,3
Toplam	46	100,0

Tablo 7 de eğitim materyallerine erişim süreçlerine ilişkin bir soru yöneltilmiştir. Tabloda görüldüğü üzere bu konuda pek sorun yaşanmamaktadır.

Tablo 8. Öğrenme alanlarından yararlanmaya ilişkin bulgular

Atölye, laboratuvar gibi yerlerden yeterince yararlanabiliyorum.	f	%
Ara sıra	22	47,8
Hiçbir zaman	14	30,5
Her zaman	10	21,7
Toplam	46	100,0

Öğrencilerin öğrenme alanlarından faydalanmasına yönelik araştırma sorusu Tablo 8'de verilmiştir. Eğitim kurumlarında öğrencilere tahsis edilen bu alanlarda öğrencilerin vakit geçirmesi birçok davranışı şekillendirerek öğrencinin gelişimine katkı sağlamaktadır. Ancak anket sonuçlarında hiçbir zaman ve her zaman vakit geçirme oranları arasında

ciddi bir çelişki olması öğrencilerin hizmetlere erişim süreçlerinde dengenin olmadığı ve yine önlem alınarak kurum içi organizasyonel süreçlerin standart hale getirilmesi noktasında bir ihtiyaç görülmektedir.

Tablo 9. Derslerin ağırlığına ilişkin bulgular

Dersler bana ağır geliyor	f	%
Ara sıra	19	41,3
Hiçbir zaman	27	58,7
Her zaman	0	0
Toplam	46	100,0

Tablo 9’da derslerin ağırlığına yönelik soru cevapları görülmektedir. Öğrencilerin % 41,3 oranı derslerin zaman zaman ağır geldiğini belirtmiştir. Bu durum öğrenme motivasyonunu etkileyen ve öğrencinin destek alması gereken bir süreçtir. Bu süreçlerin öğrenci ile etkili iletişim kurularak tespit edilmesi ve öğrenme süreçlerinin aksamalarının önüne geçilmesi gerekir.

Tablo 10. Öğrencilerin derslere olan ilgisine ilişkin bulgular

Defter tutmayı ve ödev yapmayı seviyorum.	f	%
Ara sıra	4	8,7
Hiçbir zaman	2	4,3
Her zaman	40	87,0
Toplam	46	100,0

Tablo 10’da öğrencinin derse olan ilgisini gösteren bir sorudur ve anket sonuçları olumlu bir öğrenme motivasyonu olduğunu göstermektedir. Ancak ödev yapma ve defter tutma süreçlerine olumsuz yaklaşımlar geliştiren nedenlerin öğrenilerek ortadan kaldırılması gerekmektedir.

Tablo 11. Kalıcı öğrenme durumlarına ilişkin bulgular

Tahtaya kalkmayı ve ders anlatmayı seviyorum.	f	%
Ara sıra	6	13,0
Hiçbir zaman	1	2,2
Her zaman	39	84,8
Toplam	46	100,0

Öğrencilerin pratik yaparak teorik çalışmalarının kalıcı öğrenmeye dönüştürme süreçlerin tespiti için sorulan sorunun cevabı Tablo 11’de gösterilmektedir. Tahtaya kalkarak bilgileri aktarma ve ifade yeteneğine ilişkin önemli bir gelişimi destekleyen bu süreç sınıfta herkes tarafından aktif sağlanmalı ve olumsuz gelişen süreçlere dair önlem alınmalıdır.

Tablo 12. Öğretmen-öğrenci iletişimine ilişkin bulgular

Öğretmenim hepimizle ayrı ayrı ilgileniyor.	f	%
Ara sıra	9	19,6
Hiçbir zaman	4	8,7
Her zaman	33	71,7
Toplam	46	100,0

Öğrenme süreçlerinin ve gelişim süreçlerinin takibini gösteren öğrenci ve öğretmen iletişimine dair sonuçlara ilişkin bulgular Tablo 12’de yer almaktadır. Her öğrencinin sürece dahil edilmesi, eşit erişim imkânı, kişisel gelişim için herkesin bu yeterliliği hissetmesi öğrenme süreçlerini doğrudan ve motivasyonu etkisi nedeniyle dolaylı olarak etkilemektedir. Bu hedeflerin sağlanması için yeterli düzeyde ilgi ve aktif iletişim konularına özen gösterilmesi gerekmektedir.

Sonuç ve Tartışma

Öğrenme davranışla ilgili ve organizma hareketlerini ifade eden bir olgudur. İnsanın deneyimlediği, izlediği, gözlemleyebildiği her öge aslında bir öğrenmeyi ifade eder. Birçok öğrenme biçimi olduğu gibi öğrenmeye şekil veren ve etkileyen de birçok değişken bulunmaktadır. Eğitim kurumlarında ise öğrenmede temel iki hedef barındırılır; yeni bir davranış edindirme ve önceden edinilmiş olan davranışı geliştirmedir. Bu hedefe varmak için öğrenmeyi ve öğrenmeyi etkileyen dinamikleri de bilmek gerekir (Seven ve Engin, 2010: 190).

Araştırma bulgularına göre araştırmaya katılan kız (22) ve erkek (24) öğrencilerin sayılarının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Bu veriye bakılarak geçerliliğin yüksek olduğu söylenebilir.

Araştırmada öğrenciler, ailelerin veli toplantılarına yüksek oranda katılım sağladıklarını belirtmişlerdir. Bu bulgudan yola çıkılarak ailelerin okul ile işbirliği içinde olmayı önemseydiği söylenebilir. Ailelerin eğitim yaşantılarında aktif destek kaynağı olarak yer almasının öğrenci başarısını artırdığı bilinmektedir (Çelenk, 2003).

Araştırmadan elde edilen verilere göre öğrencilerin çoğu öğretim yöntemlerinden memnundur. Öğretim yöntemini öğrenciye uygunluğu dersin anlaşılmasını kolaylaştırmaktadır. Nitekim Demir (2013) yaptığı çalışmada farklılaştırılmış öğretim yöntemlerinin dersin öğrenilmesini ve dolayısıyla başarıyı artırdığını ortaya koymuştur.

Araştırmada ulaşılan bir diğer bulguya göre öğrenciler ödevler konusunda ailelerden çok fazla destek almamaktadır. Bu olumsuz bir durum olarak algılsa da öğrencilerin kendi sorumluluklarını üstlenmeleri açısından oldukça değerlidir. Öğrenciler ancak kendi öğrenme süreçlerini kendilerini takip ettiklerinde başarı onlara ait olacaktır (Özen, 2015).

Okulun fiziki imkanlarına yönelik yapılan değerlendirmede öğrencilerin fiziki şartları genel itibari ile yeterli bulunduğu görülmektedir. Okulun fiziki şartları öğrencinin okula severek gelmesini ve okula ait hissetmesini sağlamaktadır. Öğrenciler okulu sevdiklerinde ve kendilerini oraya ait olarak gördüklerinde eğitim öğretim faaliyetlerine olan ilgileri de artmaktadır (Aydoğan, 2012).

Araştırmadan elde edilen veriler ışığında öğrenme materyaline ulaşımın kolay olmasının, farklı öğrenme ortamlarının olmasının ve öğrenilen bilgilerin uygulanabileceği alanların var olmasının öğrenciler tarafından olumlu yorumlandığı görülmektedir. Nitekim Morgil, Seyhan, ve Seçken (2009) araştırmalarında benzer şekilde öğrenme materyalini çeşitlendirmenin ve uygulama alanları oluşturmanın başarıyı olumlu etkilediğini ortaya koymuştur.

Araştırmadan elde edilen son bulguya göre öğrenciler öğretmenleriyle iletişim halindedir ve bu durum öğrenmeyi kolaylaştırmaktadır. Öğrencilerin severek derslerine gireceği, zorlandığı konularda destek verebilecek öğretmenlerin varlığı motivasyonu artırarak öğrenmeyi kolaylaştıracağı düşünülmektedir.

Öğrencilere yöneltilen sorular ve cevapların değerlendirmesinden anlaşılacağı üzere okul, aile iş birliği öğrenme süreçlerinde oldukça önemli bir role sahiptir. Bu rol sadece öğrencinin takip ve aktif katılımı açısından somut bir katkı ile sınırlı olmayıp öğrencinin desteklediği, değer verildiği, eğitimin ve öğrenmenin önemini kavrayarak psikolojik bir etki ile motivasyon kaynağı olarak da karşımıza çıkmaktadır. Bu psikolojik destekle başarı ve öğrenme düzeyin daha yüksek olduğu, öğrencilerin derslere daha katılımcı, öğrenmeye daha istekli bir yapıda olduğu görülmüştür. Ancak her zaman bütün kaynaklar eş ve eşit dengelerle

sağlanamayabiliyor. Bu durumlarda mutlaka var olan ya da olması gereken dengeyi sağlamak, kurum düzenini ve eğitim sistemi korumak adına önlemler alınmalı ve denetim mekanizmaları oluşturulmalıdır. Çalışmadan elde edilen sonuçlar ışığında aşağıdaki öneriler getirilebilir;

- ✓ Öğrencilerin eğitim müfredatını önemsemeleri ve buna uymaları konusunda teşvikler sağlanmalıdır.
- ✓ Eğitim içeriklerinin okul/akademik hayatla sınırlandırılmadığı aynı zamanda sosyal ve gündelik hayata katkı sağladığı vurgulanmalı ve anlatma tekniklerine bu yansıtılmalıdır.
- ✓ Öğrencinin başarısızlığı cezalandırma ile değil motivasyon ve bilinç artırma teknikleri ile çözümlenmelidir.
- ✓ Derslerde anlatılan konuların tekrarı ve pekiştirilmesi için yeterli düzeyde ilgi gösterilmelidir.
- ✓ Öğrencilerin öğrenme düzeylerini korumak için sadece eğitim alanlarının değil ev yaşamlarının da konforu dikkate alınmalıdır.
- ✓ Okulların teknik araçlarının ve eğitim materyallerinin kullanımı için teşvik edici uygulamalar geliştirilmelidir.
- ✓ Öğrencilerin genel beslenme düzenini kontrol ederek gelişim düzeyleri takip edilmelidir.
- ✓ Özgüvenlerini destekleyecek ölçüde harçlık verilmesine, ihtiyaçlarının karşılanmasına dikkat edilmelidir.
- ✓ Sadece okuldaki eğitim ortamının değil evdeki çalışma ortamının da belirli standartlara sahip olması gerekmektedir.
- ✓ Başarının teşvik edici ve motivasyonu canlı tutacak ölçüde ödüllendirilmesi gerekmektedir.
- ✓ Sınav, ödev gibi sorumlulukların stres ve kaygı gibi olumsuzluk oluşturmayacak düzeylerde verilmelidir.
- ✓ Okul kuralları ve ders işleyiş biçimi herkese eşit erişim ve imkân yaratacak çerçevede bir sisteme sahip olmalıdır.
- ✓ Öğrencilerin sosyo-ekonomik veya kültürel farklılıkları nedeniyle oluşan değişkenlerinin dikkate alınarak kurum politikası veya uygulamalar geliştirilmelidir.
- ✓ Öğrencileri gelişim düzeyleri, psikolojik iyilik halleri, motivasyonları düzenli olarak kontrol edilmelidir.
- ✓ Okul yöneticilerinin, öğretmenlerin ve velilerin öğrencinin akademik başarısında doğrudan etkili olduklarına dair farkındalıkları olmalıdır.

- ✓ Eğitim kurumlarında yer alan her aktörün bu alandaki güncel gelişmeleri takip ederek gelişimsel sürecin bir parçası olma noktasında görevlerini tam yerine getirmeleri gerekmektedir.

Kaynakça

- Akbaba, S. (2004). Psikolojik sağlığı koruyucu rehberlik ve psikolojik danışma. Öğreti Yayıncılık.
- Aydoğan, İ. (2012). Okul binalarının özellikleri ve öğrenciler üzerine etkileri. *Milli Eğitim Dergisi*, 42(193), 29-43.
- Bacanlı, H. (2005). *Gelişim ve öğrenme*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Binbaşıoğlu, C. (1996). *Eğitim psikolojisi*. İstanbul: Gül Yayınları.
- Çelenk, S. (2003). Okul başarısının ön koşulu: Okul aile dayanışması. *İlköğretim Online*, 2(2), 28-34.
- Demir, S. (2013). *Farklılaştırılmış öğretim yöntemlerinin öğrencilerin akademik başarı, öğrenme yaklaşımları ve kalıcılık puanları üzerindeki etkisi*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Yıldız Teknik Üniversitesi.
- Döş, İ. (2011). Ortaöğretim öğrencilerinin başarısızlık nedenlerine ilişkin öğretmen görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 41(190), 72-91.
- Engin, A. O., Özen, Ş. ve Bayramoğlu, V. (2009). Öğrencilerin okul öğrenme başarılarını etkileyen bazı temel değişkenler. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3, 125-156.
- Ekiz, D. ve Durukan, H. (2007). *Eğitim bilimine giriş*. İstanbul: Lisans Yayıncılık.
- Kaptan, F. ve Korkmaz, H. (2000). Yapısalcılık (constructivism) kuramı ve fen eğitimi. *Çağdaş Eğitim*, 265, 22-27.

- Keskin, H.K. ve Yapıcı, Ş. (2008). Başarılı ve başarısız öğrencilerin kişilik özellikleri ile ilgili öğretmen ve veli görüşleri. *Kocatepe Üniversitesi Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 1(1), 20-32.
- Morgil, İ., Seyhan, H. G., ve Seçken, N. (2009). Proje destekli kimya laboratuvarı uygulamalarının bazı bilişsel ve duyuşsal alan bileşenlerine etkisi. *Türk Fen Eğitimi Dergisi*, 6(1), 89-107.
- Özen, Y. (2015). *Sorumluluk eğitimi*. Ankara: Vize Yayıncılık.
- Sarıer, Y. (2016). Türkiye’de öğrencilerin akademik başarısını etkileyen faktörler: Bir meta-analiz çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(3), 1-19.
- Senemoğlu, N. (2005). *Gelişim öğrenme ve öğretim*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Seven, M.A. ve Engin, A.O. (2010). Öğrenmeyi etkileyen faktörler. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(2), 189-212.
- Smerdan, B. A. & Burkam, D. T. (1999). Access to constructivist and didactic teaching: Who gets it? Where is it practiced?. *Teachers Collage Record*, 101(1), 5-34.
- Şişman, M., (2006), *Eğitim Bilimine Giriş*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Şişman, M. ve Turan, S. (2004). *Sınıf yönetimi*. Anara: Pegem A Yayıncılık.
- Tatlılıoğlu, K. Ve Korkmaz, G. (2015). İlköğretim öğrencilerinin okul başarılarını olumsuz etkileyen nedenlerin belirlenmesine yönelik bir araştırma (Konya örneği). *Karatekin Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 6(3), 93-116.
- Wilson, B. G. (1996). Constructivist learning environments: Case studies in instructional design. *Educational Technology*.